

PERŽVALGA.

„V. Žinios“ rašo: — Draugijos pagelbai politikos kaliniams, pinigų stovis labai meukas. (Matomai reikia suprasti „Kankinių Kasos“ stovį). Reikalavimai padėti kankiniams kalėjimuose ir ištremtiems vis didinas, o draugija jau visiškai nebeturi pinigų.

Pavasari, kuomet daug buvo kalbėta apie amnestiją, atsiuntinėjo šiek-tiek pinigų, per vasarą viskas buvo išleista, naujų pinigų nebeįplaukė. Tuo tarpu labai pasididino pašelpos reikalavimai. Dabar gi daugeliui draugija yra priversta ateikti. Suprantama, kad draugijos turtas turi rūpėti kiekvienam žmogui, nors jis būtų visų ramiausias, ir todėl palaikymas draugijos yra kaip ir visų piliečių pareiga.

Teip rašo „V. Ž.“ O mes Amerikos lietuviai, kurie šilpiam revoliucijai, kankiniams veik nieko neaukaujam, o kurie nešelpia nė revoliucijos, tai tie renka aukas visokiems menkesniems reikalams, tik ne kankiniams. Ar pritinka šituos aplest? — Tiems visokiems, dažnai abejotiniems „tėvynės reikalams“ kai kurie renka aukas su tikslu užbėgti už akių rinkimui aukų revoliucijos ir kankinių reikalams.

— „V. Ž.-iose“ patilpo ekanantis „Naujosios Gdynės“ administracijos laiškas:

„Gubernatoriaus įsakymu 16-tasis „Naujosios Gdynės“ numeris konfiskuotas išsiunčiant krasą, todėl atsiprašome gerbiamuosius mūsų laikraščio ėmėjus, jeigu kas to numerio negaus. 17-tasis numeris išeis savo laiku.

Kitus laikraščius meldžiame perspaudinti.

„Naujosios Gdynės“ Administracija“.

Apie tai plačiau rašo šiame „Vienybės“ numeryje p. Leurukas.

— Chicagoje skrybėlių parodoje, kaip rašo „Katalikas“ viena lietuvaitė, Marija Rakauckaitė, turėjo savo papuoštą skrybėlę, už kurią ji gavo auksinį medalį, paskirtą merginoms, turinčioms nedaugiau, kaip 18 metų. Rakauckaitė turinti apie 14—15 metų, lanko mokyklą ir tik liuosoms valandoms užsiimanti skrybėlių puošimu ir siuvinėjimu.

„Katalikas“ išreiškia „patriotą“ lenkams, kad jie „Dziennik'e Chic.“ M. Rakauckaitę pavadino „lenkiška mergaite“ („polska dziewczynka“). Mat lenkai vis savinasi lietuviškus talentus.

— Neseniai atsilankė Scrantone kun. S. Mickevičius, lietuvis, buk su tikslu sutverti nepriklausomą lietuvių partiją iš žmonių nesutinkančių su vietiniu klebonu Kaupu. „Žvaigžde“ (N35) jį nevadina kunigu, nes esąs įšventintas („įkrapintas“) „neprigulminojo“ Chicagos lenkų vyskupo Kozlovskio. „Ž-dė“ jį piešia labai tamsiomis spalvomis ir nurodo jo ne mokylumą, dėlko negalėjęs nė į kunigus išeiti.

— Artinasi rinkimai valstijų valdininkų. Visos partijos garsinasi, giriasi, šaukdamos darbo žmonės balsuoti už jų kandidatus. Katra partija geresnė?

Republikonus ir demokratų jau seniai žinome kaipo didelius veidmainius: niekad savo gražių pažadėjimų neišpildo. Dabar gasinasi nauja Lilcolno partija — ji nuo republikonų atsiskyrusi, nebus už anas geresnė; tai vis didžturčiai žmonės, ir jie negali ginti įstatymus darbininkams naudingus, nes tada jie sau kenktų.

Darbininkai turi balsuoti už darbininkišką socialistų partiją, kuri neveidmainiauja ir nepapirkinėja balsuotojus. — Bent savo balsą nevertėtų pardsoti!

Balsuotojams.

Norintieji dalyvauti šių metų rinkimuose kongresmonų ir šep visokių valdininkų, gyventojai I, II ir III miestų (city) skyriaus, turi užsiregistruoti, kitaip neturės tiesos balsuoti. Paskutinės užsiregistravimo dienos: subata, spalio 13 d. ir panedėlis, spalio 15 d.

Iš Lietuvos.

Kalvarija (Suvalkų gub.). *Riaušės bažnyčioje.* Rugsėjo 8 d. per šv. Marijos Vardo atlaidus, teko būti Kalvarijoje. Kaip tik įėjau miestą, pamatčiau ką tai nepaprastą: mieste, o ypač apie šventorių; vaikščioja kareivių partulės po 5—6 drauge; apart tų: daugybė kareivių visai be ginklų vaikiojasi apie šventorių, o kruvos sustoję ties šventoriaus vartais žiuri bažnyčios link, jau gerai įkaušę. Manau sau, ką tai reiškia? Neiškenčiu, vieno draugo paklausiu (jis nuo Kalvarijos), tas man atsako: „Miesčionys lenkai vakar ir šiandien vaišina degtine kareivius, kad tie, kada jie (lenkai) pradės lietuvius mušti, lietuvių negintų, bet dar jiems, (lenkams) padėtų“. Nors tai mano ištikimas draugas pasakojo, bet netikėjau. — Ar gi galėtų, sakau, toki kulturiškai žmonės taip daryti? — Pamatysi taimista, atsakė — man draugas Bet aš vis nenoriu tikėti... Prasidėjo pamaldos. Per sumą nieko ypatingo nebuvo, — gieda lietuviai. Jau ir po pamokslo — vis nieko negirdėti. Aš iš draugo pradėdau tyčiotis. Prasidėjo mišparai. Klausau, „Duokim garbę, dėkavonę ir tt. gieda ant-syk lietuviškai ir lenkiškai, nors lenkiškai beveik negirdėti. Einame bažnyčion paklausti. Tik staiga užgirdom viduj lernas: žmonės galvatrukiais bėga iš bažnyčios, nuo laiptų puola, ver-

čiasi... Ties bažnyčia pradėda švilpti. Šokam ir mes atgal, kad nesumintų. Stai ir „tvarkdariais“ aut šventoriaus. Pilnai apsiginklavusios partulės šoko, darydamos kančiais ir šautuvų kulbėmis kelią bažnyčion, o neapsiginklavusieji kareiviai ant šventoriaus ir mušdami nusivertusius nuo laiptų žmones kančiais, kumščiomis (kiti sako ir akmenis), daro „tvarką“... Neilgai trukus išeina iš bažnyčios anos partulės ir, susivieniję su kitais draugais, ima šauti oran... Čia tai visa tragedija... Moters, išgirdusios šuvis, puola žemėn... keliasi... vel puola... verkia... šoka per šventoriaus tvorą... Nors šventoriaus viena kitą pakylė, o anon pusėn šoka kokias 8—9 pėdas žemėn. Mačiau vieną moteriškę, kuri pirma metė kudikį, o paskui pati šoko. Verksmas, dejavimas, — negalima aprašyti! Stai ir „kulturiškųjų lenkomanų“ auka: atveda iš bažnyčios seną žmogelį, visa galva sudaužyta, supiaustyta... Kad ne liemuo, kojos — nepažintum, kad tai žmogus... Šiandien dar plaukai šiaušias ranka dreba, atminus tas baisenybes!... Dar šiandien žodžiai: „Va Jėzau“... „Gelbėkite“, skamba mano ausyse... Dar šiandien girdžiu ir matau veksamą, vaitojimą, dejavimą... Kas viską suskaitys?... Kaip sužinojau nuo ištikimų ypatų, stai kaip prasidėjo: atgiedojus „Duokim garbę...“, kunigas kaip paprastai atsisuko su monstracija ir užgiedojo „O, salutaris, O, tija!“ Lietuvių giesmininkams paėmęs giedoti toliau, „lenkų“ giesmininkas, Ratkevičius, (tas pats, kur „lenkų“ kompanijai einant Čenstakavan sakė pamokslą), rezė lazda per galvą lietuvių giesmininkams; pasidarė klėgėsis, žmonės ėmė bėgti, o „lenkai“ ir kareiviai, kur sugriebdami, mušti. Visai užmuštų nėra, bet primuštų ir

sužeistų daugybė.

„Stai lenkų kultūros“ vaisiai!
Užbaiga bus kitam numeryj.
(„V. Ž.“).

Laiškas iš tėvynės.

Atsiuntė Laurukas.

Buvo laimingi laikai mano nelaimingose dienose, kada veik kas savaitė siųzdamas „V. L.“ laiškus iš svetimtaučių nuskaustos ir savųjų paniekintas tėvynės Lietuvos, pranešdamas iš man žinomo kampelio tai svarbesnes tai silpnesnes naujienėles. Dabar, rodos, geresnėse sąlygose gyvenu, naujų-naujausios naujienos kas valanda atsikartoja, o čia, žmogus, tarsi po kalnu užgriuvęs knisiesi-trusiesi savo amate dėl to neišbėgomo duonos kąsnio, net akys apjanka ir ausys apkursta, kad tas, teip „zingeidus pasaulis“, išrodo suvisai nežingeiziu. Bet... šalyn kapitalizmo prispaudime, laikas ir man nors žodelį prakalbėti.

Ačiu visatai, jau 6-tus metus XX amžiaus baigiame, ir kas tame ypatingo? Kapitalas kaip viešpatavo, teip ir viešpatauja; turčiai kaip skriaudė beturčius, teip ir tebeskriaudžia, o tu, žmogeli, beturčiu gimęs, prispaudimuose mirk, visą savo amžį vargus kentėk... Oi, tai įtaisymas!?

Lietuvoje, o ir visoje Rusijoje revoliucija, arba tiesiau sakant — žmonių kova su biurokratais. Žmonių, kuriems jau nubodo vilkti biurokratijos jungą ir kentėti nepabai giamus vargus. Biurokratų valdžia visokiais budais stengiasi palaikyti senąją tvarką, o tos netikusios tvarkos griovikus žvėriškiausiomis priemonėmis malšina. O kiek tų nelaimingųjų prispaustųjų žmonių nuo to malšinimo nukentė, ir kiek dar nukentės!?!... nes revoliucija tęsiasi, ir sunku pasakyti kada ji baigsis, o jei gu visuomenė nepaliausėjus

prie užbriežto siekio — „liuosybės“, tad ta gyvenimo trukdytoja revoliucija, negreit dar pasibaigs.

Gavus truputį liuosybės Lietuvos kunigija, suskato prie darbo ir, kad dar daugiau pritraukti prie savęs vilnuotas aveles, emė stropiai savaip veikti. Pereitą vasarą rengė iš visų Lietuvos kraštų „procesijas“, kurios su visais bažnyčios rykais ir padargais keliavo į Vilnių „šventų vietų“ lankyti. Kiek žmonės iš to lankymo naudos turėjo, sunku pasakyti; bet kunigai gerai pakarštinę savo avelių dušeles, tikisi sulaukti gausės vilnelės. (Tokios kelionės gerai įkaštiną, bet kartais ir išaldo, kad viduryj laukų—viduryj naktų užkropia maldininkus lytus, tad nevienas iš tų maldininkų nukeliavęs į aną svieta, pamato „svieto apgavybę — Dievo teisybę“).

Užgavus judėjimo vilnims kenčiančius ir snaudžiančius žmones ir sujodus visai visuomenei, sujudo ir Lietuvos kunigija darbuotis savo derlioje kirpimo avelių dirvoje, turbut bijodami, kad neatsirastų daugiau žirklinių. Gavus spaudą, tuo įsteigė savo net du savaitraščių, kuriais keikdami socialistus, didina neapsišvietusių žmonių akyse, savo nuopolusius autoritetus.

Vilniuje redakcijų, pridėjo kai grybų po lytaus. Perėjus keletą gatvių suskaičiau apie 15 redakcijų, kurios redaguoja įvairiose kalbose tiek jau laikraščių. Juk tai reiktų krašto apšvietimui kilti kaip ant mielių, bet... tie nelaimingi (svetimtaučių) laikraščiai gema ir miršta apskelbia savo vardą ir „geriausius linkėjimus“. Lietuviškieji dar šiaip-teip laikosi varydami tarp savęs smarkią konkurenciją.

Pradžioje rugsėjo (sen. stil.)

Vilniuje tapo konfiskuotas baltgudžių laikraštis „Naša Dolia“ už tai, kad perspauzdino iš „N. G.“ N. 3 statistiką, kiek caras su visu savo lizdu išleidžia pinigų išpaustų iš žmonių, badą kenčiančių. Teipgi konfiskavo ir tą nelaimingąjį num. „Naujosios Gadynės“ ir ant jos pasirašiusiąją Elena Brazaitytę, areštavo vienam mėnesiui kalėti; policija reikalavo 200 rub. užmokėti už redaktorkos paleidimą, bet ji atsakė pinigų neturinti, ir pasiliko už geležinių durų, už kurių šiandien tukstančiai liuosybės trokštančiųjų sėdi ir laukia „išauštant gadynės naujos“!

Paskutinis N. lenkų kalboje sociališko laikraščio „Echo“ konfiskuotas, bet policiją jo niekur nerandanti; tad žada uždėti bausmę spaustuvininkui už tai, kad jis išleido N. iš spaustuves nelaukęs konfiskavimo. Konfiskuotas „N. G.“ N. 16, o po juo pasirašiusiuoju studentu Purėnų dar nežina kas bus. Teipgi konfiskuotas iš „N. G.“ pespaustas K. Jasiukaičio „Kareivio pasakojimas“. Kalbama, kad ir pats jos autorius — K. Jasiukaitis jieškomas.

Matyt ir Vilniuje pradėjo siųsti valdžios tarnai — juodi varnai, tamsybės globėjai...

Vilniuje kalbama, kad lietuviškojo skyriaus cenzorius Itamlinskis atiduotas teisman už neprižiurėjimą lietuviškų laikraščių, o jo vietą užėmęs koks ten nežinomas, kada tai buvęs žandarų, išgama ir atsidavęs valdžiai tarnas.

Tai dabar galime tikėtis naujų pančių lietuviškoje spaudoje, nes jau žiedai pasirodė, o kai vaisiai subręš, tad bus biau ru žiurėti...

9 (22). IX. 06. Laurukas.

Guod. Red. „Vienybės“ prišiuočiu laišką tušo lietuvio revoliucionieriaus, sugrižusio iš

Amerikos, pirmiaus buvusio medicinos studento. Gal tulas ištraukas galėsite panaudoti į „Vienybę“. Mūsų, Newark, N. J. T. M. Dr. kuopa davė visas knygas kokias turėjome jam parvežti į Lietuvą ir išdailinti, tai apie tai mini savo laiške. Su guodone V.A.

Malonus Tamista!

Laiško greitai negalėjau parašyti, nes tam buvo svarbios priežastys ir kartu meldžiu dovanoti už tai ką rašau paišeliu, nes atsiduriau tokioj vietoj kur tik paišelis ir yra. Mano ypatingas padėjimas nekoks, nes niekur negaliu į jokį miestą pasirodyti ten laukia gauja išsizioja. Man nuspręsta tris mėnesius kalėjimo už prakalbas, o man išvažiavus suversta ant manęs kitų draugų dėl savo apsigynimo, gana svarbų apkaltinimai, už kuriuos, prie dabartinio karės lauko teismo, kuriame nereikia nė liudytojų, nė apsiteisinimų, ne kaip man kvepia. Lietuvoj dabartės judėjimas nekoks, bet už tai Maskolijoje, tai darbuojasi partijos gana smarkiai. Caro tarnus žudo desėtkais. Nėra tos valandos, kad kokio neužmuštų. Randas suvisai galvos nustojo. Išmislina visokias represijas, bet ir tas nieko negelbsti; atžagariai, ant tų visų represijų partijos da tankiau ir da aštriau atsako užmušimais visokių caro tarnų. Paimi skaityti laikraštį tai tik ir randi litanijas pavardžių užmuštųjų carbernių. Žodžiu, revoliucionieriai darbuojasi ir kuo tolyn tuo energiščiau, tuo smarkiau. O bombų dirbasi baisybė. Miestuose beveik kiekvienas revoliucionierius turi bombą. Ateinančiam mete galiu ant tikro pasakyti, kad pas mus žydės laisvė. Dabarties visi kovotojai už laisvę nesibijo nė smerties, nes jau tas įėjo į kasdieninį gyvenimą ir papratimą; visi stačiai žiuri mirčiai į akis.

Pas mus Socijaldemokratiškoj partijoj kilo šioki-toki

nesusipratimai apie kuriuos parašysiu kitam laiške. Tik jeigu siųsite aukas, tai meldžiu siųsti ant šio antrašo, nuo savo vardo ir pravardės, o atskaita bus Jums prisiųsta. (Adreso netalpinam. Red.). Tame yra svarbus dalykas kursai už poros savaitių bus Jums išaiškintas. Darbuokitės draugai kiek galėdami ir gelbėkit mus aukomis, nes mes rengiamės abelnai visos Maskolijos draugai prie paskutinės kovos. O aukos bus ir yra jums labai reikalingos. Knygų atskaitą prisiųsiu. Žinot Tamista, esu teip užimtas, kad per dienas neturiu beveik nė valandėlės liuso laiko. Angliškuose laikraščiuose nė pusės nerašo, kas čia pas mus per baisybės darosi. Sakau tik kraujas ir kraujas. Į dumą kažį ar rinkis žmonės atstovus, nes jau randui suvisai netiki, sako: jau mes jums išrinkom vienus atstovus, o jūs juos išvaikėt, tai dabartės mes ir nežinom kokius atstovus jums ir rinkti. Bet jeigu ir rinkis atstovus tai antra duma bus trissyk aršesnė ne kaip buvo pirmoji, nes žmonės išrinkis visus kraštutinius valdžios priešus.

Meldžiu duoti labas dienas visiems draugams. O jums socialdemokratiškus pasveikinimus nuo manęs, o teipogi mrs. ir miss.

Neužilgo gal atvyks į Ameriką puikus agitatorius ir kalbėtojas. Jusų Vincas.

Kas girdēt kaime?

Vaidelis iš Lietuvos.

Dumos paleidimas didelio įspūdžio ant mūsų apylenkės sodiečių nepadare; vienok buvo matyti, jog žmonės tą dumą, kuri teip narsiai kovojo už jų tiesas, apgailėstauja, apie ją klausinėdavo ir tekalbėdavo.

Ukininkai į artimą ateitį žiuri pesimistiškai: „nebus ra-

mums“, sako jie: „nebus palengvinimų, bus revoliucija“.

Kiek šviesesne toji ateitis išrodo jaunuomenei—ukininkaičiams ir darbiūninkams. Paskutinių laikų atsitikimai ant šių pastarųjų padarė didelę įtaką. Iš gelmės ramaus mirdėjimo jie tapo įsukti į gyvenimo sukuri, pratrėnę užmiegotas akis, prasiblaivė, apsižiūrėjo ir daug ką pamatė, ko pirmiau neregėdavo, daug ką suprato, apie ką pirmiau nemanydavo. Labiau prašilavinę iš jaunuomenės skaito įvairius laikraščius, labiau patinka jiems pirmeiviški; raštai socialdemokratų partijos ukininkaičių skaitomi su pamėgimu labiausiai dėlto, kad smarkiai ir aiškiai juose rašoma prieš valdžią.

Skraidytojų buriai mūsų apylenkės jaunuomenę nedaug tenugązdino. Teisybė, dabar tylu, bet ne baimė tos tylos priežastis.

Žmonės apskritai nebetiki, kad senoji tvarka ilgai teuzsilaikytų, nebetiki, kad valdžios galybė nesutrūpinama, o dar mažiau įtiki valdžios „geriems“ norams. Iš viso—ko matyti, jog politiška sodiečių sąmonė kyla.

O taitiška sąmonė? Pirmiausia turiu patėmyti, kad sodiečiai tautiškai labiau susipratę negu miestiečiai. Tai visai neįstabu: mūsų miestiečiai paskutinį šimtmetį visai sulenkėjo, sodiečiai tik šiek tiek apsilenkino; sodiečiai menkiausiai sirgo tautiškos aklybės liga, kaip miestiečiai; dėlto jie pirmiau iš tos ligos už anuos pasitaisė.

Lenkomanijos liga ypatingai viešpatauja tarp mūsų miestelių labiau sulenkėjusiuose miesteliuose, kaip antai Kalvarijoje, Vištytyje. Tarp tokių lenkuojančių miestiečių ir labiau tautiškai susipratusių sodiečių dažnai galima pastebėti aktyvią apsišaukimą, ypač bažnytiniuose dalykuose.

Skaitlingesni sodiečiai reikalauja, kad bažnyčioje apeigos būtų atliekamos lietuviškai, lenkuojantieji miestiečiai nori, kad viskas joje būtų lenkiškai. Kyla tarp lietuvių ir „lenkų“ nemalonūs incidentai. Ligėiol privilegijuoti, išdidžiai žiurintieji į lietuvių „lenkai“, matydami, jog jų privilegijos žuva, jog jų įtakmė Lietuvoje kaskart puola, jog artinas Lietuvoje jų viešpatavimo galas, kudikiškame piktume putoja prieš visą—ką lietuvišką ir nesigėdi lietuvių visokeriopais budais šmėžti. Neseniai išsirengė iš Kalvarijos miestiečių burys į Cėnstakavą. Išlydint išvažiuojančius koks ten „móvca z Bożej łaski“ kreipėsi į juos, idant jie melstųsi prie šv. p. Marijos, kad per jos užtarimą „konska mowa“ (prie tokios rušies garsus Kalvarijos filologas—oratorius priskaitė lietuviškąją kalbą) būtų iš bažnyčios išguita.

Gaila kad Kalvarijoje neatsirando žmogaus, kuris išvažiuojantiems Cėnstakavan būtų pataręs išmelsti nuo Dievo Kalvarijos filologui nors truputį proto.

Bet ir kituose, ne teip sulenkėjusiuose, miesteliuose miestelėnai, kurie vadina save lietuviais, tarp savęs dažniausia kalba lenkiškai. Tulas, išėjęs iš kaimo į miestą ir įgijęs juodą švarką, tuo griebiasi už lenkų kalbos. Kamegi priežastis tokio kimbimo į lenkiškąją kalbą? Priežasčių yra daug; svarbiausia — tai menkas išsilavinimas, žema inteligencija tokių miestelėnų. Mat paprastas sodžiaus Mikas, užsigyvenęs mieste, nori prilygti poniškamjam miesto luomui, nori nors šiuo—tuo parodyti savo „inteligenciją“, savo nuo sodžiaus sėmėgų skirtingumą. „Poniškoji“ kalba ir juodas švarkas čia jį gelbsti. Dėlei to tai šiandien matome, jog lenkų kalbos labiausia laikosi tie lietuviai ponėliai, kurie ne-

turi jokios inteligencijos, jokio rimtesnio išsilavinimo.

Tarp tokių lenkuojančių lietuvių miestiečių yra keletas tikrų lenkų ir smarkiai lenkuojančių lietuvių, kur varo Lietuvoje lenkinimo politiką. Tokių ponų mes turime nemažai ir sodžiuose — tai mūsų dvarininkai. Tarp jų nepaskutinė vieta priguli ponui Šukliū. Tas vyras turi net viešas specialias dirbtuves lietuviams į lenkus perdirbti.

Apie vieną iš jų, kuri tėra Garliavoje, rašė p. Garliaviškis. Kita tokia dirbtuvė buvo anuomet Alvite (Vilk. pav.), dabar sako, perkelta į pono rezidenciją — Šukliū. Tai mat kokias įstaigas už lietuvių uždirbtus skatikus ponas kuria! Ne tik mokyklose ponas varas lietuvių ištautinimo darbą: jo dvarų administracija, lekojai, virėjos ir visi, kurie tankiau su juo ir jo pagelbininkais susiduria, lenkuoja.

O gal tokiu budu ponas kečia Lietuvos kultūrą, platina apšvietimą?!

Kalbant apie mūsų apylenkės kulturtraeherius ir apšvietimo platintojus, reikia pasakyti, jog jie neturi žymaus plačioje visuomenėje parėmimo. Vieni, atsižvelgdami į laiko svarbumą, norėtų kad visų atidžia ir pastangos būtų atkreiptos į politiką, į revoliuciją; tie sako pirma reikią iškovoti laisvę, tvirtas mūsų kulturiškam ir apskritai visuomenės veikimui pamatas, reikią, kad mes butume užsitikrinę, kad tą, ką mes statome, reakcijos vėjai arba biurokratijos upas nesugriautų kaip dažnai dabar dedas. Teip, įvykus „laisvėms“, tapo įkurtos šianten pašalinės mokyklos, valdžia jas uždarė; buvo manoma pagerinti valdiškas mokyklas, valdžia pastatė savo „veto“. Kita priežastis, dėlei kurios dauguma „apšvietėjų“ neparemia, tame, kad tas jų apšvietimas varomas tendencijoniškai,

„katalikiškoje dvasioje“, kaip kad sako kunigai; „apšvietimo“ platintojams rupi—ne tik patsai apšvietimas, kiek kiti malonesni širdžiai dalykai: tulos teorijos, pažiūros, idėjoms kelio užkirtimas ir ypač tiški „apšvietėjų“ interesai.

Apie tai aš gal bučia nė ne išdrįsęs rašyti, jei jie patys nebutų buvę „Šaltinyje“ aiškiai ir gražiai pasigyrę, kas jiems po šviesia apšvietimo priedanga privalant rupėti.

Sen-ten parapijose kunigų rupesčių tapo įkurti parapijiniai knygynėliai. Peržiūrėjau tokius tris knygynėlius. Dauguma juose dvasiško turinio knygų, paskui eina su tikėjimiskoms arba tautiskomis tendencijomis beletristika, kelios ukiškos ir mokslinės populiariškos knygelės. Politiško, ekonomiškio turinio knygų juose neradau. Nėra teip-gi ir pirmeiviškos pakraipos knygų, nors jos būtų tyrai mokslinės, kaip, leiskime, nekuriš Šerno knygų.

Papasakojęs trumpai apie mūsų kampo kulturišką, judėjimą atkreipsiu skaitytojo akį į pastarojo laiko agrariškus bruzdėjimus, aiškiau kalbant, į dvaro darbininkų streikus ir jų įtakę ant darbininkų.

Vedė mūsų apylenkėje dvaro darbininkų streikus socialdemokratai. Streikai tur but visur laimėti. Upas darbininkų labai pakilęs. Socialistus vargdieniai tiesiog laimina, vadina užtarytojais.

Manau, kad šią vasarą prasidejo mūsų dvaro darbininkams nauja gadyne. Dvarų darbininkai pradeda streikuoti, pradeda reikalauti geresnių gyvenimo sąlygų, pagerinimo savo buvio.

Čia, žinoma, ne tame visas svarbumas, kad jiems tapo gyvenimo sąlygos pagerintos, užmokesnis padidintas, bet tame, kad darbininkai tapo įtraukti į gyvenimo kovą už savo tiesas,

kad jie pradeda suprasti savo luomo reikalus, savo įtegas, pradeda suprasti kovos už buvį reikalingumą, pradeda žengti tuo keliu, kuriuo žengia apšviestiesni ir labiau supratę jų broliai — miestų darbininkai. Šis dvaro darbininkų streikas parodė jiems, jog darbininkų reikalai bendri, parodė jiems reikalą tarp darbininkų sutarimo, vienybės, solidariskumo, apšvietimo; darodė jiems, kas yra jų draugais, o kas priešais, žodžiu, streikas turėjo svarbią morališką, politišką, kulturišką ir ekonomišką verčią. Socialdemokratai padarė didelį žingsnį pirmyn, įgydami dvaro darbininkų miniose šalininkus.

Matydami augant socialistų įtakę ant sodiečių, ponai ir kunigai pradeda nerimti. Įvairių atsišaukimų apie socialistus, kuriuos platina kunigai, mūsų apylenkėje, netrūks ta. Ponų ir kunigų palaikomi žmonių tarpe teip-gi visoki plepalai ir pramanymai ant socialistų. Vienur-kitur socialistai iškeikiami bažnyčiose. Vienok visi tie atakavimai išrodo tik šaudymais į orą: socialistų įtakmė sodžiuje auga.

J. Bur.

(„V. Žin.“).

Isz Didz. Britanijos. Iš Škotijos.

Kaipo pačioj Tėvynėj-Lietuvoj, teip ir tarpe Škotijos lietuvių darbininkų susipratimas diena iš dienos didinasi. Ligi šiam laikui mes lietuviai apsigyvenę Bellshill'e, turėjome vieną tvirtesnę draugiją, vardu Bellshill'io L. S. D. P. kuopa, kuri veikė dėl labo savo brolių-darbininkų. Buvo da kelios kitos draugystelės, bet nesant tvirtų vadovų, šiaudien tų draugysčių užsilikę tik tai vien vardas, nuo kurių negalima tikėtis nieko tvirto.

Dabar Bellshill'e jau matosi vėl dvi įvairiais vardais drau-

gijos. Antroji susitvėrė rugpiučio 31 d., vardu „Lavinimosi Draugystė“. Nors toji draugystė pasivadino Lav. Dr-stė, vienok perkračius jos programą, galima pavadinti socialdemokratiška.

Bellshill'io L. S. D. P. kuopa gyvuoja jau ketveri metai ir pažvelgus plačiau, reikia pripažinti jos įstatymams tvirtus pamatus, nes Škotijoj mažai rasis draugysčių, kurios galėtų susilyginti ilgumu savo gyvavimo ir pačia programa su Bellshill'io L. S. D. P. kuopa.

Teisybė, teko jai perkentėti daug audrų iš lietuviškosios dvasiškios pusės, bet tas negalėjo jai per daug užkenkti, jeigu vadovaujančios ypotos būtų nuosekliau ir gryniau veikusios. Nebuvo joje tvarkos draugiškos, nebuvo nė tos gyvasties, kuri turėjo gimdyti naujas spėkas ir statyti į eiles draugijos prietelių, kurių tikrasis siekis buvo, statyti visas savo spėkas lavinimui nuskrustauso žmonijos klodo, pakėlimui vargšo darbininko ir išplėsimui jo iš kruvinų naurų beširdžio kapitalo. Vadovai pats nesuprato žmonių, aplink juos gyvenančių, jie nesirūpino surasti sau tikrojo kelio prie jų prieti, bet veikė daugiausiai akių plotu, todėl ir veikalas negalėjo but pasekmingas. Tai vienas dalykas, dėlko Beltshill'io L. S. D. P. kuopa žymiai neaugo. Iš kitos pusės imant, tas dalykas iš-tiesų nelengvas, nes čia susispietę žmonės daugiausiai dvarų ar ukininkų (bernai) darbininkai, nemokanti nė rašyt, nė skaityt. Jie už kelioliką rublių skurzdami per metus Lietuvoj, čia geriau materialiai stovėdami, išdidėjo ir pasileido. Laisvę tos šalies panaudojo viens kito neapykantai ir atkeršijimams, ir viskas, kas buvo pas juos augšta ir dora, įsivėlė į peštynes ir vaidus.

Plačiausio išbujojimo, kiek aš patyriau, Bellshill'io L. S. D. P. kuopa pasiekė tą-syk, kaip Bellshill'e pradėjo išėdinti lietuvių laikraštis „Laikas“, nes tuom laik susiburė čia daugiau žmonių, plačiau reikalą apmatančių ir akyviau veikiančių.

Įvedus skaitykloj mokymą skaityti ir rašyti ir darbuojanties prie to žmonėms sumanesniems, tai buvo kuopos žydintis perijodas, čia kuopa buvo pasiekus augščiausio sąnarių laipsnio ir aplinkiniai lietuviai nors zaunyjo visokius nebutus daiktus, vienok žiūrėjo ant to dalyko visai kitaip.

Bet neilgai nė tas tęsėsi, žmonės pasišventę tam darbui turėjo darbą pertraukti, nes sąlygos neleido, jų vieton tuom tarp naujų neatsirado ir reikalas krito. Kiek vėliau kilo da didesni nesmagumai. Veikiančioms kuopoj ypatoms, kaipurie sąnariai pavydėdami lengvesnio fiziško darbo, pradėjo išmėtinėti, atrazdami visokias priekabas, paveizdan: „Socialistam nepriderėtų dirbti pas kunigus, sakrovose“ ir tt. Kita, didesnėji pusė sąnarių, nematydami tame nieko blogo, tokiems užmėtinėjimams nepritarė. Iš to kilo kuopoj nesusipratimai, kuopa pradėjo skeltis į dvi pusi; viena pusė pripažino veikėjus aktyviškais sąnariais, kiti apšaukė veidmainiais, išdavikais ir da biauresniais... Vadovaujančios ypotos pradėjo nuo kuopos šalintis. Nesusipratimai kuopoj augo ir lapcojo. Matydamas tai, vienas daugiau susipratęs sąnarys J. St. sušaukė visus kuopos sąnarius ir leidžiant kuopos komitetui, nurodė kuopos ydas ir blogus kai-kurių sąnarių pasielgimus, manydamas, jog kuopa rimtai apsvarstys įnešimą ir tokiu budu padarys galą visiems vaidams ir nesusipratimams.

Bet atsitiko visai kitaip, ne kaip buvo manoma. Tarpe

šarnių radosi tokių, kurie ne tik ką nesiėmė to dalyko giliau nagrinėti, bet barbariškai pradėjo keikti ir kumščioms grumot ant draugo J. St. Pastarasis matydamas, jog nėra gero, viešai atsisakė iš skaičiaus kuopos šarnių, o kartu su juom ir daugumas šarnių paliovė lankyti kuopą.

Netrukus, po tų visų nesuipratimų atsisakiusieji šarniai sutvėrė kitą kuopelę ir vardan nestabdyti reikro Bellshill'io L. S. D. P. kuopai, pasivadino „Lavinimosi Draugyste“, tikslas kurios, kiek galėjau patirti, — tas pats, ką ir Bellshill'io L. S. D. P. kuopos, išskiriant tą, kad „Lavinimosi Draugystė“ daugiau laiko skiria mokymui skaityti ir rašyti.

Kaip girdėti abi tiedvi draugysti nors ir susideda iš persiskyrusių šarnių, bet viena prieš kitą, neturi nieko pikto, o akyvesniejie šarniai vieni antriems simpatizuoja.

Ir iš tikrųjų gerai būtų, kad tiedvi draugystės nesiniautų tarp savęs, o tas spėkas ir laiką sunaudotų naudingiems darbams. Škotija plačiai apgyventa nesusipratusiais darbininkais, dirvonas gana platus, gali užtekti darbo abiedvėm, tik susipratusieji ne snauskit ir nejieškokit užjurių kerštų, kaip kad nuo kai kurių tenka girdėti.

Rugsejo 14 d. „Lavinimosi Draugystė“ parengė vakarą su šokiais. Vakarą buvo skaitlingai lankytas. Apie 11 val. draugas Sirutis laikė prakalbą aiškindamas draugystės tikslą, teipgi neaplenkdamas paaiškinti ne tikslą kitų draugystė. Kalbos padėkavojant girtumui atsilankiusiųjų svečių ir kai kurių „senų sėbrų“ nevisiška nusiėkė. Bet ramiesniejie svečiai kalbas atjautė ir draugystei simpatizavo. Draugystė turi savo salę, didoką knygpnėlį ir jau keletą laikraščių.

Apie veiklumą tos draugystės, pasistengsiu toliau daugiau aprašyti. *Varpukas.*

Politiszkos žinios. Maskolijos revoliucija.

Persitikrinus beširdziams biurokratams, kad visokiais prispaulimais neįstengs nuraminti nuvargintos ir išalkusios žmonijos, valdžia, su pagelba žemės komisijos, sumanė kitaip apdumti akis mažiau suprantantiems piliečiams. Ji paskyrė parduoti 11 milijonų dešimtinių žemės europėjiškoj Rusijoj ir Siberijoj bežemiems valstiečiams apmokant ratomis per 50 metų.

Mat vienai valdžiai neįstengus administratyvišku keliu nugrusti tiesų jieškančius ir išalkusius piliečius į Sibiro tyrus, prisidėjo prie to žemės komisija.

Bet tie visi viliojimai jau šiandien pažįstami, jau ne pats Rusijos sodiečiai daugiau nebetiki valdžiai, todėl toki viliojimai krašto nenuramį iki kraštas neprasals visus žmonių siurbėles ir neiškovo žmonišką sau tiesas.

Peterburgas po laikinio tyliųjimo vėl smarkiai sukruto. Vos apsireiškus sąkalbai caro rumuose Peterhofe, štai jau laikraščiai praneša naujas, da išgastingesnes žinias apie rengiamas carui kilpas. Brussel'io laikraštis „Independence Belge“ gavo nuo savo korepondento iš Peterburgo tvirtinančią žinę, kad revoliucionieriai, kurių policija da nepaspėjo sugauti Peterburge, žada carą susigauti ar ant vandens arba ant žemės. Jie žada išlekti su visa įsėda iš Vokietijos su balonu, kurs pirm keliolikos sąvaičių pargabentas iš Amerikos, ir nulėkė į Peterhofą su sprogstančia mēdega paplašyti caro rezidenciją.

Nemažesnį truksmą pakėlė pašaukimas teisman šiose dienose 51 šarnio vienos revoliucijinės organizacijos, kur yra nuodėmai vien inteligentai: advokatai, daktarai, mokyto-

jai, inžinieriai ir studentai, tarpe kurių yra trys moters. Jie veikė pereinamųjų metų spalį ir lapkričio mėn. sukilimuose, todėl juos kaltina kaipo šalies išdavėjus ir valstybės griovėjus per ginkluotą pasikėlimą. Teismas tęsis gana ilgai, nes turi išstardinti 400 liudytojų. Iš tos priežasties visų žymesniųjų pabriku darbininkai spalį 4 ir 5 d. padarė įvairiose miesto dalise skaitlingas demonstracijas. Matoma, kad dabartinė Maskolijoj tyła, tai rankius sprogstančios medegos, kurios liepsnos atėjus laikui iš naujo nuodėmai apiplės visą valstybę.

Policijai padarius kratą Peterburgo studentų laboratorijoj inžinierių institute, kurs sustovi po priežiura ministerio susinešimų, atrado 40 bombų ir 70 svarų dinamito. Tą sprogstančiąją medegą į universiteto laboratoriją įgabeno studentas Finck. Peržiūrėjus laboratoriją pasirodė, kad esančios laboratorijoj medegos, buvo tik maža dalis, kita visa buvo suvartota darymui bombų. Padarius kratą Finck'o gyvenime, teipgi atrado labai daug sproginančios medegos. Pas instituto užveizdosunų, policija rado ginklų sądėlį. Fincką ir keletą kitų studentų, policija suareštavo.

Užpuldinėjimai ant valstybės pinigynų ir valdininkų, diena iš dienos eina didyn ir drąsyn. Peterburge spalį 3 d. burys revoliucionierių užpuolė važiuojantį iš bankos kasierių, kursai turėjo su savim 20,000 rublių išmokėjimui algų muitinyčių (akčyzos) tarnautojams. Grįžtant jam iš bankos, du ginkluoti vyru sulaukė arklį, o kiti 7 apsupo vežimą ir pareikalavo atiduoti pinigus. Bet kadangi nepertoli nuo vietos atsitikimo stovėjo keliolika policistų, tai jie nubėgė pradėjo šaudyti, nors revoliucionieriai teipgi gynėsi šuoliais, vienok subėgus daugiau

policijantų ir sargybinių, užpultojus suareštavo. Tris užpultojai, esę studentai uniformoje, kiti tris pabėgo, o vienas kurį laiką susirėmimų užšovė, esąs visai jaunas vyrukas studentas.

Ufoje, 40 apsiginklavusių žmonių užpuolė pačtos traukinį, kareivius, kurie saugojo traukinį 1 užšovė ir 3 pažeidė ir paėmė 250,000 rub. pabėgo.

Varšavoj užpuolė Viedniaus Varšavos gelžkelio kasierių, atėmė 6,000 rub. ir pasikavojė.

Visuose Maskojos kraštuose viskas siubuote siubuoja ir laukia nežinia kokio galo. Liepojaus karės teismas pasmerkė 23 jurininkus ant ilgų metų prie sunkių darbų. Tardinėjant karės teismui Kronštate, Helsinforse, Rėvaly ir kitur išsireiške, jog visas laivynas užsikrėtęs revoliucijinia dvasia.

Blagovieščenske šiose dienose buvo karės teismas 21-mo Rytų Siberijos pulko kareivių, kursai atsižymejo mušyje Mandziurijoj. Ir čia neapsiejo be aukų. 7 pasmerkti mirtim, 3 prie sunkių darbų ir 19 antilgų metų kalėjimo.

Helsingforse spalį 7 d. atsisbuvo konstitucionalistų-demokratų kongresas, ant kurio dalyvavo 171 delegatas iš 43 gubernijų. Kunigaikštis P. Dolgorukovas tapo aprinktas susivažiavimo pirmininku. Partija apkalbėjo apie ateinančius į duma rinkimus ir tikisi sekančiuose rinkimuose jų partijos atstovų daugiau išrinkti.

Isz Amerikos.

Naujos imigracijos tiesos Canadoj.

Dabartinis Amerikos imigracijos inspektorius padavė naują taisyklę, sulyg imigrantų į Jung. Amerikos Valstijas, kurios ateivius daugiau apsunkins, negu pirma. Sulyg pa-

duotųjų tiesų, imigracijos departamentui duota bus galė atskirti visus ateivius, kurie bus nužiurimi negeistinais valstiečiais ir tada su minėtais ateiviais bus daroma tam tikri bandymai kaip kad su ypatoms norinčioms išimti pirmutines teip vad. Suvien. Am. Valtijų naturalizacijos (valstiečio) popieras.

Tie ateiviai, kurie per Kanadą į Jung. Am. Valst. norėsi įvažiuoti, bus po daugelio klausimų pastatyti. Sulyg sveikatos klausimo, pasilieka tas pats; tik tai tos ypatos, kurios iš pamatymo pasirodytų nužiurimoms bus statomos dėl ištyrinėjimo. Kaslink turtingumo ateivių, tuom tarpu pasilikę po senovei, vienog permainos busenčios ir tame.

Sulyg tų naujų suredymų skaičius tarnautojų inspekcijoje St. John ir ant visos Kanados sienos (rubežiaus) taps padidintas.

Užgriuvo 15 darbininkų.

Richmond, Va. Pahacontos kompanijos anglių kasykloje per eksploziją vienos minios nugriuvo didelis žemės plotas ir palaidojo 15 darbininkų. Tuojaus buvo bandoma griuvėsius atkasti, bet per išsiveržimą gazų daugelis ypatų užduso, todėl užgriutuosius atkasti nepasisekė.

Moters užpuldinėja skebus.

Wichita, Kansas. 11 moterų, žmonos sustreikavusiųjų unijonistų telefonų darbininkų, užpuolė neunijonistus ir pradėjo į juos laidyti su akmenimis. Daugelį neunijonistų pažeidė.

Užpuldinėja skebus.

Porte William, Ont. Čionai susirėmė burys apsiginklavusių laivų iškrovimo darbininkai, (kurių tarpe daugiausiai greikai ir italai) su skebais, kuriuos saugojo 20 policistų. Tame susirėmime vienas pažeistas

ir daugel darbininkų tapo pašauta.

1500 darbininkų žada streikuoti.

Ateinantį panedėlį Springhill, N. 3., anglių kasyklos darbininkai žada sustreikuoti, jeigu savininkus nesutiks padidinti reikalaujamo užmokesčio.

Industrial Workers of the World suskilo.

Pusiau socijališka sąjunga suorganizuota pirm metų per Eugene V. Debsi ir keletos kitų, suskilo. Priešasčia to suskilo yra Vakarų kalnakasių sąjungos delegatai, kurie prasišalino iš sąjungos pasiimdami su sėvim 25,000 sąnarių, kuriuos reprezentavojo organizacija „Industrial Workers“ turi 60,000—100,000 sąnarių.

Istatymas 8 val. darbo dienos.

Justicijos departamente buvo apkalbama sulyg įvedimo 8 val. darbo dienos. Socijališkas departamento agentas, visuose valstybės kraštuose įnešė užklausimus, gerai iširti, ar tasai įstatymas iš pusės darbininkų ir kantraktorių bus palaikomas. Pasiskundimų sulyg to užmanymo suplaukė gana daug, todėl tas dalykas veikiausiai bus perduotas tolesniam tyrinėjimui.

Airių sąjunga (lyga).

Philadelphia, Pa. Spalio 3d. atsibuvo čia airių sąjungos susirinkimas, kur kalbėjo garsus airių publicistas Q'Connor'as. Jis nurodinėjo pasidarbavimą Did. Britanijos parlamento sulyg airių „Home Rule“ (naminių tiesų) ir kad Irlandija greitai įgaus savo naminę valdžią. Po prakalbų tapo išrinktas tautiškas išpildantis komitetas. Buvo padaryta kolekta dėl agitacijos fondo Anglijoj, kur per 20 minutų surinko 78,000 dol.

Ką turime matyti mes lietuviai pažiūrėjus ant airių.

Typus Bellevue ligo nbuty j.

Trečias žymus atsitikimas Bellevue ligo nbuty j kur, be pildant savo pašaukimo pareigas, apsirgo tipusu. Pirm keliolikos savaičių apsirgo čia taja liga daktaras Daniel P. Card, po kokio laiko dr. Carl N. Phillips ir tada dr. Harry H. Satchvell, kursai savo draugą Phillips'ą prižiūrėjo. Dr-as Phillips jau 23 metai kaip daktaras, kuris per 200 tipusu susirgusių gydė, dabar pats apsirgo. Pirmuoju du daktaru tą ligą perkentė, tikima, kad ir pastarasis dr. Satchvell pagis.

Vėtro s.

Mobile, Ala. Čionai siautė baisi audra, kuri padarė milžiniškas bėdis. Pasigenda ligšiol 23 žvejų laivų. Iki šiolei išgriebė iš vandens 75 lavonus bet jų skaičius pasieksias į 200. Visos liktėnos, kurios tarnavo apšvietimo priplaukos, sulauzytos.

Gaisras.

Ripon, Wis. Spalių 1 d. iš kilo gaisras, kurs padarė į 50,000 dol. bėdies. Ugnis pasirodė netoli metodistų-episkopalų bažnyčios, nuo kurios užsidegė bažnyčia ir kiti aplinkiniai namai. Nuostolis bažnyčioje esąs labai didis. Bažnyčia buvo ase-kuruota \$6,000.

Iš Lietuvos dirvu Amerikoje

Brooklyn, N. Y. Per laikraščius girdime, kad revoliucija vėl pradeda smarkyn kilti, todėl ir čionai žmonės pradeda vėl sukrusti. Wilemsburg'o, R. Š. Kom. rugsėjo 15 d. parėngė Brooklyn'e prakalbas ant kurių susirinko gerokas skaičius žmonių. Kalbėtojai aiškino apie Amerikos ir Lietuvos darbininkų padėjimą ir dėlko iškilo revoliucija. J. Grinius aiškino caro valdininkų baurumus ir kaip kankina ir žudo kovojančius už laisvę

žmonės. Bukšnaitis aiškino socializma ir ragino prisirašyti prie partijos.

Susirinkusieji atjauzdami kovojančius savo brolius sumetė sušelpimui jų \$1450. (Delko nepaminėjęt kam paskirti ir kur nusiųsti pinigai. Red.) V. J. Dapkevičius.

Scranton, Pa. Laike dievmaldystės sekmadienyj 30 d. rugsėjo policija sergėjo lietuvius su lazdoms, vardan nepakiltų bažnyčioj maišatis. Priežastis tų bruzdėjimų lietuvių parapijoj toji: bažnyčia, kuri pastatyta keliolika metų ir kaštavo lietuviams 40 tukstančių sunkiai uždirbtų dolerių, ypatičnai užrašyta ant airių vyskupo. Vienas lotas užrašytas ant klebono ir tik tai vienintėlis lotas yra savastis parapijos. Parapija norėjo statyt už 9 tukstančius dolerių kleboniją, o iš-lo kilo ginčai kur ją statyt, ar ant parapijos loto arba ant kunigo savasties? O iš tos priežasties lietuvius sergi policija, idant ramiai atiduotų garbę Dievui. Bet nė palkoms sergiami lietuviai nenori ramiai pavesti savo sunkiai uždirbtus grašius airių vyskupui. Parapijos komitetas nepatikėjo, kad bažnyčia priklausos ne lietuviams, bet airių vyskupui ir nuėjo į teisma kur faktiškai patyrė, kad teip yra. Iš to kilo da didesni užsikarščiavimai, o galų gale parapijonai užvedė su vyskupu bylą (prova). Lietuviai paėmė vieną iš žymesnių advokatų Hand'ą ir tas reikalas kas-kart darosi žymesniu. Pereitą antradienį, spalių 1 d. tapo sutrauktas protokolas iš-tardinėjimo liudininkų ir vyskupo. Lietuvių pusės advokatas klausinėjo vyskupo: ant kokių tiesų rementies vyskupas sustovi ant to ypatično turto kaipo savininkas? Ar vyskupas davė kada nors pinigų nupirkimui loto? Ar mokėjo darbininkus? Ant to vysku-

pas atsakė, kad jam bažnytinės tiesos duodančios privilegijas. (Aš abejoju, kad vyskupas bent kada nors but kalbėjęs „Dešimts Dievo prisakymų, mat jie tik tave vargšė darbininke mokina, liepia kalbėti ir pildyti, o jie tik biznį iš to daro). Kuom toji byla baiksis, sunku atspėti, veikiausiai laimės airių vyskupas, nes atsiras tokių žmonelių iš lietuvių tarpo kurie padės airių vyskupui pasisavinti lietuvių sąvastį. — Anglų laikraščiai dideliai atkreipė atydą ant to reikalo. X.

Rhone, Pa. Per vestuves Jono Abračio su Marijona Abraičiute tapo suaukauta \$5.50 kuriuos prisiuočiame į „Vien. Liet.“ redakciją. Aukaskiriame: pusę kankiniams ir pusę kovotojams už Lietuvos laisvę L. S. D. P. Aukų rinkėjai: Ig. Kriščiūnas ir Ig. Šukys. (Aukautojų vardai pagarsinti kitoje vietoje. Rd.)

Philadelphia, Pa. 1-ma kuopa L.S.D.P. rugsėjo 23 d. parengė prakalbas su laimėjimais ir pašventinimu raudonos veliavos. Trečią valandą po pietų pirmsėdis J. O. Širvydas prakalbėjo į susirinkusius, pranešdamas, dėl kokio mierio parengtos prakalbos ir apie ką bus kalbama. Trumpai paminėjęs šiandieninį padėjimą Revoliucijos Maskolijoje ir apie abelną prispaudimą vargdienių po sunkiu jungu kapitalizmo, perstatė pirmu kalbėtoju J. Grinių iš Brooklyn, N. Y. Kalbėtojas J. Grinius pradžioje kalbos nurodė prie žastį iškilimo revoliucijos ir aiškino susirinkusiems, kad žmonės negalėdami ilgiau atlaikyti ant savo pečių sunkios naštos arba caro sosto, turėjo neatbutinai sukristi. Pirmine apie juodašimčius ir persekiotojus revoliucionierių. Nepamiršo priminti ir Seinų Kaiščių pralotą Antanavičių,

kurs savo aplinkraštyje prisakė naikinti ir išdavinėti socialistus-revoliucionierius. Pirmine ir apie didžiausią krodiklių gener. Trepovą, kurs tiek prarajo nekaltų aukų.

V. Širvydas deklamavo „Roliai sukruskim“. Deklamacijoms pasibaigus pirmėdis meldė merginų pereiti per svečius parinkti aukų revoliucijos reikalams. Surinko \$29.70, kurie davė nemažiau 50c. tautų užrašė vardus. Tuojau po susinkimo aukų J. Grušas ir J. Grušienė padainavo „Kas iškasa auksą?“ E. Širvydžiute deklamavo „Čiučia liulia“. Tada kalbėjo J. Šukys iš Brooklyn'o, N. Y. Jis nurodė, jog gamta visus sutvėrė vienodais ir suteikė lygias tiesas; aiškino kaip kapitalistai išnaudoja darbininkus ir kvietė gintis nuo tokių prispaudimų. Aiškino, kad darbininkams reikia gyventi meilė ir brolystė ir risti vienu drutu socializmo ryšiu, be skirtumo lyties ir tikėjimo. Tada deklamavo A. Pušinskas „Kas iškasa auksą?“ Pirmsėdis pranešė, kad toji diena yra diena pašventinimo mūsų raudonosios veliavos, ir parodė į plevėsuojančią veliavą prašė susirinkusiųjų išreikšti pasveikinimą delnų plojimu, ką susirinkusieji ir padarė. J. O. Širvydas užklausė svečių ar galima padaryti kolektą ant „Kovos“ fondo; visi pritarė ir perėjus merginos per atsilankiusius, surinko \$6.43.

J. Bajerčius padainavo „Ką mums priešas žada rengt?“ ir tuojau po to prasidėjo laimėjimai.

Užbaigiant J. O. Širvydas padėkavojo susirinkimui už gražų ir ramų užsilikimą. Nors čia buvo susirinkę žmonių įvairių nuomonių, bet buvo matyti, kad visi buvo užganėdinti. Uz įžangą surinkta \$17.00. Iškaščių pasidarė \$6.25; įžangos pasilieka gryno pelno \$10.75. Tuos pinigus

paskiriame pusę „Kovos“ fondui ir pusę revoliucijai.

Revoliucijai surinko \$29.70 nuo įžangos \$5.37; sykiu revoliucijos reikalams \$35.07. „Kovos“ fondui \$11.81. Visos aukos perduotos „Kovos“ reidacijai. Komitetas.

Braddock. Rugsėjo 23 d. ant krikštytų pas Joną Žukauką susirinkome burelis svečių. Gražiai besilinksminami nepamiršome nė savo brolių Tėvynėje kovojančių su kraugerio caro valdzia ir suaukavom dėl jų sušelpimo \$4.10. Atitraukus 10c. krasos kaštų uždengimo, likusius \$4.00 skiriame pusiau: 2 dol. L.S.D.P. ir 2 dol. kankiniams. Pinigai nusiųsti kasieriui Dudai. Nors tarpe aukautojų radosi pora neprielankių revoliucijai ir stengėsi atkalbinėti nuo aukavimo, bet susipratusieji neapsileido. Gal ateis laikas, kad ir tie mūsų broliai supras kas tai yra revoliucija ir ką ji žada suteikt prislėgtai žmonijai.

K. Leonavyčia.

Kaip aš patsai prastūdžiau.

Surasti Antono užrašai.
Iš latv. vertė J. B a n i u l i s .

(Tą-a.)

Eik sau liepsna, eik!.. Užgeskie!

— Išalkusiam ji valgyt neduoda.

— O pavalgęs josios nesu pranta!..

Dega... Liepsna dega...
Mano dainos dega... Dega...
Mano širdis dega... Mano velė dega... Dega šviesia liepsna... Dega...

* * *
Esu mokytojas... Ideališkas užsiėmimas! Su kokiu entuziazmu aš pirmusyk įėjau į kliaš! Su kokiu entuziazmu aš pirmą syk griebiausi už darbą! Ir jaunos širdelės visos lau-

kė... su slapta baimė laukė ant manęs...

Bet ką gi aš turėjau sėti į tą-ias mažas mielas širdelės?!

Čia atsidarė man daug naujų pasaulių, nes kiekvienas kudikis yra nauja pasaulė...

Su džiaugsmu aš mėginau įsigilinti į kiekvieną iš šitų pasaulių...

Kaip įvairi, kaip begalo įvairi buvo mano dirva! Bet tai gerai. Juo įvairesnės, juo geriau—toliau nuo šablono. Ir aš juk šablono teip nekenčiu! Nekenčiu iš pat širdies gelmių!

Ir aš dirbau.

Vakare, sulaukus dešimtos valandos, prieš mane guli dar krūva sąsiuvų... Bet tai nieko... Dar iki dvyliktai turėjau vienas ik-valių laiko.

Ir kaip atgaivina šis darbas! Kaip ryto rasa!

Kliasoje buvo visokių būdų: vienpusiškių, sumaišytų, jausmingų, priešgyniškių, prozajiškų ir poetiškų...

Buvo gerų mokinių, buvo tinginių, buvo palaidunų...

Visi mokytojai, lyg vienu balsu pagyrė geriausius ir nupeikė tinginius ir palaidunus...

Bet beveik nė vienas tų gerųjų neatsako man ant klasių: kas tau užvis geriausiai patinka iš tų ir tų dalykų?

Visų dalykų jie mokinosi iki penkių laipsnių, bet nė vieno nepamėgo. Nieko jie nemylėjo. Lyg kokio ordenio jie laukdavo „penkių“. Penki—tai buvo jų dievaitis...

Ir aš pamylėjau abi pastarąsias grupas—tinginio ir palaiduno...

Aš juos mylėjau, nes jiems prigulėjo Gogolis ir Saltikovas...

Aš juos mylėjau, tios palaidunus, nes kiekvienas jų turėjo sau mylimą dalyką, dėl kurio jis pasišventė su kunu ir vele, užmiršdamas kitą ką ir su panieka žiūrėjo į visas bausmes jam uždėdamas...

Aš mėginau išplėtoti kiekvieno galę, kiekvieno talentą.

Reikėjo pažvelgti ant šitų mažųjų žmogysčių padėkos, linksmos išžiuros...

Tai gėlės!.. gėlės?..

Vos išaušus pavasariui, mano katedras visada buvo papuošta ir apkaišyta gėlėmis...

Jas nešė palaidunai!..

Bet atėjo revizorius.

Uztiko jisai nepakakintina dalykų stovį.

Maskoliška kalba nesanti užtektinai dailiai išreikšta... Mislių rašte, diktante ir net kaligrafijoje rasta klaidų.

Revizorius už tai davė man gana ilgą pasargą.

— Bet ir Byronas rašė su ortografiskoms klaidoms! Tai kaip gi galima norėti, kad pirmos, antros, ar trečios klisos mokinsys rašytų be klaidų?! — Aš sušukau, įžeistassu ta „gudriaja“ revizoriaus pasarga.

— A, teip... Na,—geografija:

„Kuo pagarsėjęs Šiaurės Amerikos Jungtinių Valstijų miestas Cincinnati? — klausia kokio vaikišcio revizorius.

Vaikišcis nežino.

— Kiaulėmis,—atsako rimtai pats revizorius ir pamokinančiai pats paaiškina: — kas metis tenai paskerdžia po pusę milijono minėtų gyvūnų ir dėl to vadina kiaulių miestu,—tėmykit!—kiaulių miestu...

Ir vėl pasarga.

— Bet kam gi šitam vaikiščiui reikia žinoti apie kiaules ir jų skerdimą? — mėginu aš teisinti: — Tai yra mokslinčiausias darbas... Aš stengiuosi prisiliesti prie kudio samonės ir atkreipti jo atydą tikrai ant tokių kultūros ir gyvenimo apsiuikiškųjų, kurie gali išplėtoti jo protą, jo talentą...

— Nėra reikalo ir neprivalote taikintis prie mokinio samonės, reikia taikintis prie programo. Ir jeigu jūs su tuo nesutiksime, tai... tai mes turėsime persiskirti,—atsakė kategoriškai revizorius.

— Šiteip!

* * *
Aš dirbu pagal programą...

Imu prozaiškas vėles ir tempiu jas pagal programą...

Imu poetiškas vėles ir tempiu jas pagal programą...

Imu mokslinčių vėles ir tempiu jas pagal programą...

Visus vienu saiku, visus vienu mastu....

Revizorius labai pakakintas. Labai. Mokiniai atsako ant visų klausimų ir viską — pagal programą...

Bet gėlės... gėlės jau nebepuše mano katedros... nebepuše—dingo...

Teip yra jau keletas metų...

Mano deviza:—Nė daugiau, nė mažiau, kaip rankvedyje. Ir viską tikrai pagal programą...

Vyriausybė labai pakakinta.

— Vienas iš geriausių pedagogų, jeigu ne pats geriausias visam mieste,—teip girdžiu vieną kitą apie mane kalbant.

Pagarba auga prieš mane.

Tiktai man gėda. Aš jaučiu, kad nesu vertas tos pagarbos. Jaučiu, kad toji pagarba statyta ant smilčių...

Bet tegu....

Net merginos ir jaunikaičiai žiuri į mane su pagarba. Ima prie manęs lipti.

Ak, jūs,—angies veislės!

* * *
Lankausi pas gimnazijos direktorių beveik kas vakars...

Pas ji yra atvažiavusi jo gi minaitė, Nina... Nuo Kaukazo. Apie 25 metų senumo. Originališka... Viską, ką veikia—lyg žaibas... Ir kaip ji šoka! Negaliu atsigerėti!

Nina tikras kalnynų kulkis. Kalbant apie kalnus, jos zydinti veidai parausta, akys liepsnoja ir žerį, ir ji tankiai sako:

— Mano kalnai...

Lyg kad jai prigulėtų visi kalnai... Teip, ji juos myli... Teip gi ir dainas ji myli... Apie Lermontovą ji kalba su susijudiniu... Ir tas jo eilių

vietas, kur apdainuojamas Kaukazas, ji moka iš atminties.

* * *
Nina yra savotiška. Teip labai mažai ji lyginasi kitoms moteriškėms!

Ji šoko šiandien gruzinų tautos šokį „lezginą"... Drąsiai, veikliai, puikiai su entuziazmu, su jausmu!..

Bešokant jai, jos tankų jėgų di plaukai išnetyčių pasileido ir lyg tamsios vilnys uztvino ant jos pečių...

Tarsi pasaka!..

Visi svečiai plojo rankomis. Visi...

* * *
Kožną vakarą aš svečiuose pas direktorių... Sėdžiu iki išnaktų. Kalbu su Nina... Ji pasakoja man apie Kaukazą, apie savo kudukystę.

Idomiai.

Uzaugus ji kalnynuos, laisvoj gamtoj. Tėvai nesupratę jos... Barę. Sakę, kad ji iš proto išeisianti, arba gausianti galą, laipiodama po kalnus ir skardžius... Drapanos jos visada buvusios sudriskusios nuo laipiojimo. Tai motina pasiuvo jai vaikišcio drapanas ir vadina si vaikišciu: „Ninas“. Per kiauras dienas ji žaidusi po kalnus... Stovėdavusi ištisas valandas prie vandenpuolio, arba gulėdavusi ant skardžio ir žiu rėdavusi į dangaus giedrumą, kur lekioja areliai—kiltai, pa lengva, išdidžiai, dideliais—milžiniškais buriais, po plačius plotus...

Beerzėdami, netyčia susėdova ant grindų prie besikuriantio kakalio...

Ji mylinti sėdėti ir klausytis, kaip kakalis duzgia... Ypač, kada laukia šiauris kaukia ir švilpia...

Ilgai, ilgai sėdėjo ir erzėjo...

Ji jaučiantiesi visai vienturtė ir apleista... Žmonės esą teip niekingi, blogi, silpno pobūdžio...

(Toliaus bus.)

Nauji rasztai.

Bajoro Vuošvis. Apysaka iš lietuvių gyvenimo. Parašė Jonas Kmitas. Kun. A. Miluko išleidimas. Shenandoah, Pa. 1906 m. Pustl. 62.

Kiek kun. Milukas išleido apysakų, visos ne kam tikusios. „Bajoro Vuošvis“ geresnė už visas — galima priskaityti prie beletristikos.

Puiki istorija apie Dukterį Filipino kareivio. Antra laida. Kaštu T. P. ir K. Križanaucų. Shenandoah, Pa. 1906 m. Pustl. 96. Prekė 25 c.

Nėra tai istorija, tik pasakojimas, arba apysaka ir bereikalo pačiam titule reklamuojama, kad „puiki“.

Kada ir koku budu gali svietas kada—nors pasibaigti? Parašė prof. dr. M. Wilh. Meyer. Iš vokiečių kalbos vertė Jonas Ilgudas. Chicago, Ill. 1906 m. Turtu ir spauda „Lietuvos“. Pustl. 135.

Aiškiiai, suprantamai išguldyta pastatytasis klausimas, teip, kad perskaitęs kiekviens turės šviesesnį supratimą ir dvasišką užganėdinimą, jei sulygis tai su dvasiškoms pasakoms, į kurias tiki, apie „paibaigą svieto“.

Nepraleiskit geros progos.

Tuli maių darbininkai apleidžia uniją.

Kaip mes girdėjom, tai darbai gerai eis šį rudenį ir per žiemą ir mes manom, kad darbtus mainieriai pasinaudos iš tos paogos ir susidėdys sau pinigų.

Bet tuo tarpu, kada jiems teip einasi, jų priderytė yra neužmūrėti apie uniją, vedamą Mitchelio per kurį jie tą viską turi. Mes jau nekartą kalbėjome apie apsileidimą mūsų vienučių ir jų nesupratimą, kiek

jie yra kalti unijai ir per tai jie atitraukia iš ios ir nemoka mokesčių laiku.

Jei jie tvirtai atsimis, jog uždariai, kuriuos jie dabar turi, ne dėlto jiems buvo duoti, kad vietiniai operatoriai to norėtų, bet kad unija per savo galybę susiorganizavimo ir pinigines galybes galėjo priversti operatorius taikintis, nes kitaip angliakasyklos butų uždarytos ir darbas sulaukytas. Jei operatoriai turėtų tokią galybę, jie išvartų prezidentą Mitchellį ir kitas unijos vadus iš šios šalies, sulaužytų organizaciją ir priverstų žmones dirbti už mažesnę mokesčių daugumą, negu dabar dirba.

Atsimykit, kad operatoriai visados jieško tik progos. Jie enturi jausmų, tik nori išspausiti iš žmonių kaip galint daugiau centų.

Teipgi atsiminkit, kad kaip tik vienas mainierys atsimeta iš unijos, unija silpninasi. O kad daugelis atitraukia jį daug susilpsta. Atsiminkite, kad mainieriui nustojus mokėti į uniją, jos pinigiska galybė silpsta.

Iš tokių apsileidimų operatoriai džiaugiasi. Jie nori tą matyti ir laimingai mato, kaip vienas po kitam apleidžia uniją ir liaujasi mokėti į ją mokesčius.

Kad jau pusėtinai skaitlius mainierių yra apleidę uniją, tai operatoriai pradeda rengtis laužyti uniją. Jei jiems tas kada pasiseks, jus mainiriai dabokitės, nes paskui pateksite į vergiją ir nieko tada negalėsite kaltinti, kaip tiktai patys save.

Isz visur.

Buvęsis Maskolijos „šventosio sinodo“ prokuroras, despotizmo dvasia, Pobiedonoscevas jau baigia savo dienas; nors jokia liga neserga, bet negalįs valgyt ir mėgot.

Kronštade šiose dienose atsibuvo kareivių teismas ir šaipypatų dalyvavusiųjų sukilime Kronštato, pabaigoje rugpjūčio šių metų. M. Onipko, buvęs darbo žmonių partijos atstovas, duomoje, pasmerktas Sibiran atimant visas civiliškas tiesas. 19 kareivių pasmerkti sušaudyti, 12 ant viso amžiaus prieš sunkių darbų, 120 nuo 4 lig 20 metų sunkių darbų ir 429 į disciplinarną batalijoną arba civiliškus kalėjimus. Visiems pasmerktiems atimtos kareivio privilegijos. Kiti 129 kareiviai, liko išteisintais.

Ant salos Porto Rico, vidurinėje Amerikoje buvo žemės drebėjimas. Daug namų suskrido, žmonių nėra žuvusių.

Rusijos revoliucionierių laikraščiuose paduotas sekantis apskaitymas nužudytųjų revoliucijoje per pereitus 1905 metus:

Uzmušta ant gatvių.	14,130
Teismo nubausta myriu.	900
Sužeista.	19,524

Iš viso 34,554

Kitas apskaitymas už keturioliką mėnesių iki galui gegužės 1906 m. parodo, kad žmonių žuvo 14,809 ir liko sužeista 12,828. Valdžios tarnų per tą patį laiką apskaitoma iki 720 nužudytų ir 810 sužeistų. Tame skaitliuje telpa 34 gubernatoriai ir admiralai, 38 policijos viršininkai, 61 kareivijos aficerius, 51 žandarų aficerius, 650 policistų ir šnipų, 49 dvarponiai, 64 fabrikantai, 64 bankininkai, 20 kaimo valdininkų (turbut vaikų, akamų ir k.) ir tt.

Pastarose rugsėjo mėn. dienose, Mantchum'e (Vokietijoje) atsibuvo kongresas vokiečių socialdemokratų. Kadangi tame kongrese netikėtai didžiame skaičiuje dalyvavo Maskolijos revoliucionierių, tad vokiečių valdžia kruptelėjo.

Jau keletą kartų buvo pakeltas valdžios užmanymas, išvyti Maskolijos darbininkus iš Reinland'o ir Vestfalijos, vienok vietinė administracija nesitverė kraštutinių įrankių išpildyti tą užmanymą. Vienok po paskutinio socialdemokratų kongreso, valdžia visu stropu sukruoto išvyti visus Maskolijos valstiečius iš vakarų Vokietijos.

Kadangi Vestfalijoje Maskolijos pavaldinių daugiausiai yra lietuvių ir lenkų darbininkų, todėl daugiausiai prisieis jiems ir nukęsti.

Laikraščiai praneša, kad socialdemokratų partija susivienijo su „Bund'o". Pirmo susivienijimu socialdemokratų partija turėjusi 70,000 sąnarių, kurių tarpe buvę rusų — 31,000; latvių — 11,000 ir lenkų — 26,000. „Bundas“ turi 30,000 sąnarių. Tokiu būdu socialdemokratų partija dabar skaito 100,000 sąnarių.

Viršiausiame cenzūros komitete (užsienio skyriuje) padidino cenzorių skaičių, specialiai Anglijos laikraščiams, kuriuose pastaruoju laiku pasirodė persurus valdžiai kasniai. Laikraščiai, kuriuose buvo straipsniai apie Trepovo mirtį, užtepti juodu dažalu.

„Review of Review“ rašo, kad ant viso svieta yra 7,601,374 socialistų, kurie pasidalina įvairiose valstybėse sekančiai: Vokietijoj 3,800,000; Prancuzijoj 1,200,000; Austrijoj 780,000; Belgijoj 500,000; Suvienytose 442,000; Austrijoj 421,270. Socialistų skaičius Europoj siekia daugiau, kaip 4% visų gyventojų. Socialistų laikraščių išėina 638, tame skaičiuje 77 dienraščiai. Tos skaitlinės sutrauktos tiktai iš tų valstybių, kur socialistai galėjo viešai veikti ir turėti savo organizacijas.

Plymouth, Pa.
Spalio 2 d. anglių kasyklose tapo užnuštas Martynas Vilkelis.

A. a. velionis prigulėjo prie dviejų vietinių lietuviškų draugysčių šv. Kazimiero ir Darbininkų Kliubo Dr-stės, kurių sąnariai spalio 5 d. palydėjo į amžiną pailsį.

Velionis paejo iš Lietuvos Kaimelių sodžiaus, Lazdijų parapijos, Beržiškių valsčiaus, Suvalkų guber. Toji nelaimė sutiko velionį 31 m. amžiaus, jis paliko savo žmoną dideliam nuliudime su kuria pirm 10 mėnesių buvo apsivedęs. Liko teipgi velionio sena motina vienas brolis Lietuvoje ir trys Amerikoje.

Atsakymai.

V. J. Dapkevičiai. Priiduoti aukautojų vardai nesutinka su suma suaukautų pinigų. Teikites pranešti kas priėmė pinigus ir pertikrinkit aukautojų vardus, tada pagarsinsime.

J. Stankui, Boston, Mass. Tamistų raštelis persenas dabar patalpinti laikraštyje, apie tai jau pirmiau buvo kalbama. Teikites parašyt ką nors naujesnio.

Aukos.

Revoliucijos reikalams.

Rhone, Pa. per Ig. Kriščioną ir Ig. Šukį: J. Abraitis, M. Abraitienė, Ig. Norus, J. Karoliunas, Ig. Šukys, T. Masialis, D. Sutkus po 50 c; A. Zakevyčia, Ig. Kriščionas, V. Palauckas, T. Buraga, A. Devizaitis, J. Bitneris, Ona Bitnerienė, Marė Abraitienė po 25c. Viso \$5,50. Iš tų paskirta \$2,75 kankiniam ir \$2,75 L.S.D.P.

Buvo \$35,46

Viso labo \$38,21

Kankiniams.

Rhone, Pa. Per Ig. Kriščioną ir Ig. Šukį \$2,75

Buvo \$48,24

Viso labo \$50,99

Lietuviu tauta

senoveje ir szilandien.

Parašė J. Šliupas M. D.

TOMAS ANTRAS.

(Tąsa.)

suteikia naujas, šiuomsyk be skirtumo išpažinimų, beje ant lygios katalikams ir stačiatikiams. Taip lietuviški ir rusiški urėdai (beje kunigaikščiai, riteriai, šlėkčiukai, bajorai ir miestelenai) valdo sutiktus lobius ir tėvonijas ant tų pačių tiesų, kaip ir Lenkų karalystėje, beje, gali parduoti, užstatyti, apmainyti, padovanoti ir peduoti saviems įpėdiniams. Našlė pasilieka lobiuose vyro iki vėl neištekės; o jeigu vyras užrašė dalį savo lobių kaipo vainiką („vieno“), tai ji gali su jais daryti pagal savo matymą. Turtai ir tėvonijos minėtų urėdų atvalnina nuo visokių didkunigaikštiskų rinkliavų, kaip: sidabrinės (mokestis ant kariumenės), šienapjūties, vežiojimo akmenių ir medžių ir tulų kitų naturaliskų *duoklių*; bet pasilieka neatmainytomis *stacijomis* (pristatymas valgomų daigtų dėl urėdininkų ir svitos didžio kunigaikščio prie jo pervaziavimo), taisymas tiltų ir miesto sudrutinimų. Uždrausdama valsčionims pereidinėti nuo žemių ponų ant žemių viešpaties ir atžargarai toji gromata padaro riestą žingsnį linkon išplėtojimo bandžiaivos. Uždraudus siuntinėti į yptiškus lobius *dzieckiu* (valdžios teisdarių), gromata paveda valsčionius ant pilningos teisdarytos savininkams. Toliaus gromata leidžia kunigaikščiams, riteriams, šlėktunams ir bajorams (bet ne miestelenams) valnai važinėtiesi į užsienines viešpatystes dėl apsišvietimo, išskyrus šalį neprietelių ir užlaikant pareigą kariškos tarnystos. Galiaus, dėl nesiganėdinimo lietuviškų ir rusiškų didžiūnų iš priežasties užgrėbimų žemių ir urėdų per Lenkus, Kazimieras toje pačioje gromatoje prižada nemažinti rubežių didžios kunigaikštystės, o teip gi dalinti žemes ant *valdymo* ir *savasties* ir žemiškus urėdus tiktai vietiniams tengymiams, o ne svetimžemiečiams. Toji gromata duota Vilniuje akyvaizdoje lietuviškų ponų—dumos ir patvirtinta lietuviško kancelerio Mikolo Kinšailevyčiaus. Įpėdinis Kazimiero, sunus jo Aleksandras, užkopęs ant didkunigaikštisko sosto 1492 m., reikalaujant lietuviškiems ponams—dumčiams, išdavė dėl Lietuvos naują privilegiją, kur patvirtino gromatą savo tėvo ir, apart to, ant paveizdos Lenkijos, dar labiaus susiaurino valdžią didžio kunigaikščio ant labo lietuviškų didžiūnų, prižadėdamas be pritarimo ponų dumos nevesti diplomatiskų susinešimų, o teip gi neišleisdinėti įstatymų, nė dalinti ar atiminėti žemiškus urėdus ir tt.

Tuose gi 1492 m. Aleksandras suteikė atskirą privilegiją Žemaitijai, su patvirtinimu seniaus dovanotų bajorams ir šlėktai tiesų; anot tos privilegijos, apart kitko, Žemaitijos storasta paskiriamas viešpaties pagal velyjimą pačių gyventojų; jiegi patys išsirenka tjunus; o viešpaties *dzietskiai* siunčiasi „tiktai iki Nevėžio upei“. Čion tad turime darbą su vietine arba skrytine privilegija. Tolygios skrytims privilegijos, duotos įvairioms rusiškoms žemėms, prigolinčioms prie didės Lietuvių kunigaikštystės ir Lenkų karalystės, žinomos yra nemažame skaitliuje, kaip va: *Lucko žemei*, duota Jagėlos 1427 m., *Galičiaus*, duota jo paties 1433 m.; tomš pat rusiškoms žemėms,

beje Galičiaus ir Podolijos (prikergtoms prie Lenkų karalystės) privilegija Kazimiero (1456 m.) ir Zygmanto I (1507 m.), *Volynijos žemei* atskira *Bielsko pavietui* — Aleksandro (1501 m.); *Vytebsko žemei*—Zygmanto I 1507 m. (patvirtinta ir papildyta per jį patį 1529 m.), *Braclavo* per jį patį (1507 m.), *Polocko žemei*—teip gi Zygmantas I (1511 m.) ir *Drohičyno*—jo paties (1521 m.). Tos privilegijos paprastai duodamos ir atnaujinamos buvo reikalaujant ar prašant patiems gyventojams, beje jų augštesnejai šlėktiškai luomai. Visos jos kreipiasi prie paplatinimo tiesų tos luomos, ant paveizdos lenkiškosios šlėktos. Paprastais jų perskyrimais buvo: prižadėjimas viešpaties niško iš ponų žemionių nebausti vienatinai pagal pranešimą, bet tiktai po teisdarytos, teip gi nesodinti į kalėjimą vienatinai pagal nužiurėjimą, nekonsfiskuoti lobių (išskyrus viešpatystės vylių), užlaikyti teip tėvonijos kaip ir „vyslugas“ (dovanotus lobius) dėl įpėdinių ir nesimaišyti į testamentą; našlei naudotiesi iš lobių vyra, jeigu antru syk neištekės už vyro, ir tiktai nėsant giminaičių lobiai pamirusio šlėktuno grįžta viešpačiui; žemiški urėdninkai, išrenkami pačios šlėktos, patvirtinami esti viešpaties, ypatingai iš vietinių tengymių; tolius eina pavalnyjimas nuo visokių pareigų ir rinkliavų, o teip gi atliuosavimas nuo teismo viešpaties urėdninkų, atskyrus prievartingą užpuolį, padegimą, sužagimą ir žmogžudavimą. Priegtam tulose skrytyse, arčiausiose prie Lenkijos, beje Bielsko paviete ir Drohičyno žemėje, prašalinamas tampa urėdas *dzieckio*, o jo vietą užima lenkiškas vaznys. Gyventojams nevisuomet lenkiška tvarka tiko; teip Drohičyno storasta skundžiasi Zygmantui I, kad Drohičiniai nenori apsileisti jo privilegija (1523 m.).

Visatinai, apart paprastų tiesų ir valnasčių, kurių troško beveik visos vakarinės rusiškos žemės, užtinkame tose privilegijose įvairias išgales, sulyg luomų ir reikalų įvairių skryčių. Tarp privilegijos Vytebsko ir Polocko duotos ne vien kniaziams ir bajorams, bet teip gi miesčionims ir nurodo ant pirklybos tų miestų, ypačiai ant jų senovinės pirklybos vašku su Ryga ir kitais Vidžemio miestais. „Jeigu kokio nors Vytebskėno (ar Polockėno) vašką užgudins (sušmeižs) Rygoje ar kitur, tai sudyti ir bausti turi patys Vytebskėnai (ar Polockėnai)“. Tame ir aname miestuose minimi yra *siabrai* (lyginai kaip Pleskavoje); tie miestiški siabrai atvalninti esti nuo pareigų patvadinių ir medzioklinių (beje, nuo pareigos davinėti patvadas kunigaikščio urėdininkams ir vaikščioti ant kunigaikščio medzionių ant pavaros). Smolensko privilegija duota teip gi prašant ponams, miesčionims, net „juodiems žmonėms“ ir visuomenės, po vada vlados Josifo. O pirmas jos perskyrimas sako: „Krikščionyste graikiško įstatymo ne kušinti, į cerkvines žemes ir vandenius, į klioštorius ir numirtinius (lobius, pavestus pagal testamentą) nelandžioti“. Pažadai nepalytėti stačiatikystos randasi ir tulose kitose privilegijose, pvd. Lucko. Kijevos ponai ir žemionys prašo atmainyti įvairias naujienas, įvesdintas vaivadų, pvd.: ėmimą *vestuvių kiau-nės* (svodbinė mokestis) nuo ponų žmonių, naujus muitus, nelidimą besitąsančių bajorų sudytiesi tiesiok prieš viešpatį ir tt. Zygmantas sutinka ant šitų prašymų. Braclavo žemionys, kentėjusieji ardynes nuo totoriškų antpuolių, prašo atmainyt mokestį, teip vad. *padumine*, už ką atsisako laikyti savas karčiamas.

Bet toli neviskas, kas žadama privilegijoje, pildoma buvo iš tiesų, nežiurint į jų atkartotiną patvirtinimą ir papildymą. Tarp kitku, vyriausias mieris tų privilegijų pakylėti ženklumą lietuviškos ir rusiškos šlėktos iki lygmalei lenkiškosios pasiekimas buvo tikrai išdalies. Lietuviškoji Rusija pasilko ypatingai šalimi stambių didžiunų — valdytojų, kurie laikė priklausnume žemionius arba smulkiąją šlėktą. Tatai tarp kitko, aiškiai išsireiškė sudėjime ir papratimuose seimų. Prie Jagėlos ir jo įpėdinių mes matome pilną eilę seimų ar suvažiavimų lietuviškai rusiškų bajorų su lenkiškais ponais dėl apsvarstymo apbipusinių prietikių Lietuvos ir Lenkijos. Nuo to prasidėjo plėtotiesi papratimas seimavojimo ir Lietuvoje bei Rusijoje. Žemiški suvažiavimai, kaip žinoma, nebuvo Lietuviai svetimi dar ir laikuose skryčių, kada suvažiuodavo kunigaikščiai su savais bajorais dėl apmalšymo savitarpinių ginčų ir dėl apsvarstymo išlaukinio apsigynimo. Dabar gi tiejie suvažiavimai žemiški buvo keliami ant paveizdos lenkiško seimavojimo, kurį Jagėliunai stengėsi įvesdinti į didę Lietuvos kunigaikštystę. Bet kuomet Lenkijoje seimai susidėjo iš stambios ir smulkios šlėktos ir todėl (nuo laikų Kazimiero) emė dalintiesi ant dviejų triobėsių, senatoriško ir ritteriško; Lietuvoje jie buvo dar išimtinai rankose didžiunų; o smulkiąją šlėktą, jeigu ir prileidžiama buvo ant seimų, savo savisto vaus balso ten beveik neturėjo. Šiaip ar teip, budai seimavojimo, žinoma, griudo kelią ir dėl tolesnės įtekmės lenkiško valstijos surėdymo Lietuvoje ir liet. Rusijoje. Vienu iš abejotinių ženklų šitos įtekmės teip gi apsireiškia nužeminimas *bajoriškos* luomos. Teip didkunigakštiškose gramatose laikų Jagėliunų tarnaujanti ir zemvaldiškoji luoma Lietuvos, pagal laipsnį savo garbūmo, ženklinasi visokiais vardais, iš dalies paimtais iš Lenkijos, tokioje eilėje: kunigaikščiai, ponai, ricieriai, šlėktunai, bajorai ir žemionys. Čion bajorus mes matome nustumtais ant žemesniųjų laipsnių šitų kopėčių; potam jie tapo pastatyti žemiaus žemionių ir ženklino pačią smulkiąją šlėktą. O vėliaus tulose skrytyse Lietuvos ir Rusijos vardu bajorų paženklinami jau yra pusiau valni tarnai karališkų urėdininkų ir baudžiaujanti kaimiški valstiečiai su įvairiais išdalnimais, kaip: *bajorai raitieji* arba *pancieriuoti* (privalanti atlikti karišką tarnystą), bajorai *pyliu* arba *pėkštieji* (tarnavusieji prie poniškų pylių arba prie pasiuntinystos), *apsisėdusieji* (ariantieji žemę valsčionys).

Paminėtos atskiros tiesos ir privilegijos lietuviškos ir rusiškos šlėktos buvo iš didesnės dalies užtvirtintos visatiname įstatymų suraše, išduotame 1529 m. po vardu „Lietuviškojo Statuto“. Tasai patvirtino viešpataujantį padėjimą šlėktos viešpatystėje ir ypatingai sustiprino jos valdžią ant kaimų gyventojų.

Toje gadynėje Lietuvoje ir liet. Rusijoje padėjimas žemesniųjų kliasų buvo veik tokis pat, kaip ir Moskviškeje Rusijoje Skaitlingi dvarininkai didikų ir šlėktos susidėjo ypatingai iš kalpų: jų tėvonijos ir dovanotos jiems žemės buvo apgyventos iš dalies teip gi ne liuosa šeimyna arba kalpais. Liet. Statutas 1529 m. nupiešia keturis šaltinius kalpystos arba neliuosos šeimynos („nevolnicy majut byti četverakich pričn“): 1) senumas tokio padėjimo arba gimimas iš nevalninkų; 2) grobis, išvestas iš neprietelių žemės; 3) piktdarys, paduotas įzeistam ant mirtinos baudos (apart vagystės) ir pa-

liktas gyvu po sąlyga nevalios; 4) utuokmės su nevalninku arba nevalninke. Bet iš viso ko matyt, kad pradžioje Jagėliunų gadynės neliuosi arba kalpiški gyventojai buvo dar nepažymia dalimi kaimiškų gyventojų sulyginant su liuosa valsčionių luoma. Čion valnybę imame juridiškoje prasmėje; bet faktiškai valnybė valsčionių vis daugiaus siaurinama buvo ir perstatė itin įvairius laipsnius. Liuosi kaimiečiai, vadinami juristiškuose paminkluose kartais *kumečiais* o tankiaus *liaudis, muzikai* ar pospolstvo, nors dar turėjo savo senovišką kuopišką buvį ir rinkosi į savo valstinius suejimus ar kuopas, bet jau neteko tiesų kuopiškos savasties ant žemės, kurią apdirbinėjo; jie gyveno ant žemių did-kunigaikštiskų („gospodarskich“), valdytojų (poniškų) ir bažnytinių. Už naudonę tų žemių jie turėjo mokėti visokeriopas duokles ir atlikinėti pareigas, kartais paverčiamas ant pinigų, o iš didesnės dalies noturoj, kaip: *sidabrinę* (šiaur-vakarinėje dalyje ją vadino *zambrine*, beje mokama nuo zambrio, o piet-vakarinėje *padumine*, beje mokama nuo dumo arba kiemo), kitaip *grašinė* (arenda arba čyzė), ruginę, duoklingę, medaus, bebrinę, kiauninę ir tt. Laipsnis priklausnumo ir didumas duonių skyrėsi pagal visokias eiles. Teip *valniejie duoklininkai*, mokanti pagal sulygimą su valdytoju tam tikras duonis, galėjo pamesti žemę, kada norėjo pereiti pas kitą valdytoją, pirma atsiteisę su pirmuoju; bet teip vad. *tėvoninkai* apie gadynę pirmojo statuto jau nebeturėjo tos tiesos išsinešdinimo. Valsčionys, apart duonių, einantieji dar į *baudžiavas*, beje diubantieji tam tikrą skaitlių dienų per metus ant valdytojo, ir į *talkas* (nepaprasti darbai ant pono valgio ir alaus), buvo tai liaudis „tiahlaja“, „progonnaja“, kartais „kaimiški keleiviai“ (selskije putniki). Didžiausias valnystas turėjo naujokai, kurius valdytajas kvietė ant savo pustų žemių; bet po tam, įigyvenę ant naujų vietų, per ilgus metus darėsi pririštais prie žemės (vėliaus 10 metų skaitėsi kaipo laikas užsisenėjimo). Žemesnė eilė valsčionių, jau artimų prie nevalninkų, tai buvo *nupriktieji* ar *užstatytieji* (— kabalnyje cholopy Rytinės Rusijos). Tai žmonės, patenkantieji į tuomlaikinę nevalę dėl išmokėjimo skolos; skaitlius jų buvo gana žymus, kada gi tuose laikuose daugelis valnų prastų žmonių po valdzia galinčių jieškojo apgynimo nuo įvairių priešpaudų ir ardynių. Bet tuomlaikinė nevalė iš didesnės dalies pavirsdavo į nuolatinę, ir ainiai šitų užstatytinių tapo baudžiauninkais. Toliaus, kada didi kunigaikščiai dalina apgyventus lobius ponams ir šlėktunams, kartais atsitikdavo, kad tarp gyventojų šitų lobijų buvo smulkus zemvaldziai, besivadina bajorais. Štie tokia budu patekdavo į priklausnumą naujam ponui, ir negalėdami atnaujinti savo tiesas prie nupuolimo centrališkosios valdzios, ilgainiui pavirsdavo beveik į baudžiauninkus su minėtu jau vardu *pancieriuotų bajorų* arba *pancieriuotų tarnų* (pagal antrąjį statutą, 1566 m.).

Dovanodami užgyventus lobius šlėktai, didi Lietuvos kunigaikščiai paprastai, prašant valdytojaus, atvalnydavo gyventojus šitų lobijų nuo įvairių duonių ir darbų dėl labo viešpaties (beje didžio kunigaikščio). Bet tatai neženklino, buk valsčionys iš tiesų išsigelbėjo nuo duonių ir pareigų; valdytojai dovanotų lobijų pavesdavo pirmykščias rinkliavas ir dar bus ant savo naudos ir po tam jų daugumą dar didindavo. Pirmasis statutas patvirtina valnybę valdytojiškų valsčionių nuo

(Toliau bus)

Pagal nepaprastosios apsaugos įstatymų, Peterburge sustabdyti laikraščiai „Vojennij Golos“ ir „Žurnal dlia vsiech, teipgi konfiskuota 8-ta „Ruskoje Bogastvo“ knygutė.

Teatrališkas-Muzikaliskai Vokališkas Vakaras.

Malonus tautbroliai! Busiantį teatrą būtina lankyti, nes labai bus užimantis publika. Galima bus pamatyti daug naudingų daiktų ir ramiai laiką praleisti. Mylinti juokus, turės progą ganėtinai atsijuokti. Teatras atsibus nedėlioje 21 d. Spalio (October) 1906. Šokiai prasidės nuo 3 val. po pietų; lošimas prasidės 6 val. vakare, svetainėje SHMITO 101—103 Grand str. Brooklyn, N. Y. „Išgama“ drama 2 aktuose „Viens iš mūsų tur apsivesti“ komedija viename akte (labai juokinga). Dainos ir šokiai padainuos vietiniai dainininkai. Laikė šokių lekianti žiGUNė (pačta). Įžanga su drapanų padėjimu ant teatro ir baltaus 50c., 35c. ir 25c.

Visus malonei užkviečia Brooklyn 19tos kp. L.S.P.P. Komitetas.

Didelis Balias!

Pittston, Pa. L. P. Kliubo Draugystės panedelyje 29 d. Spalio (October) 1906 svetainėje J. Andriušio 193 N. Main str. Prasidės 3-čią val. po pietų ir trauksis per visą naktį. Muzikė bus kuonopuikliause visus lietuvius ir lietuvaites kaip vietinius taip ir iš apielinkinės prašom atsilankyti.

Komitetas.

Balias. Prasidės 2-ą val. po pusdieniui. Dr-tės šv. Jurgio, Wilkes Barre, Pa., 29 d. spalio 1906 m. ant salės J. Lehman's, 180 So. Main str., Wilkes Barre, Pa. Bro'iai ir sesers užprašom atsilankyti ant to puikaus baltaus. Prasidės 2-ą valandą po pusdieniui. Įėjimas 25 c. Komitetas.

Naujas laikraštis.

Šiuomi pranešu, kad už poros sanvaičių prasidės išeidinėti naujas sanvaitinis laikraštis „Pasaulė“, didume „Vienybės“ Prekė jo \$2,00 ant metų. Pre numeratos priėmimas jau prasidėjo. Kas paduos savo antrašą, pirmą numerį ant parodymo prisijusime už dyką.

Antrašas: B. Vytautas,
102 Grand str.,
Brooklyn, N. Y.

Dilgeles, juoku ir tikros satyros laikraštis,

su paveikslėliais (karikaturoms), leidžiamas kas mėnuo. Vienas num. 10c. Geriaus r žsirašyt ant ištisų metų, kas kaštuoja tik 1 dol. Beto, visi tie, kurie bus pilnai užsirašę „Dilgeles“ šįmet iki Kalėdų gaus DO VANAI KNYGELĖ su linksmi-satyriškoms apysakutėms.

1-mas numeris jau išėjo ir gaunamas po 10 c. egz. Jame telpa daug gražių apysakūčių, eilių, paveikslų. 2-ras num. spaudoje.

Pinigus (money order'iu, arba pašto ženkleliais) ir laiškus reikia siųsti šiuo adresu:

„DILGĖLES“,
1418 So. 2-nd st.,
Philadelphia, Pa.
Platintojai, ant syk daugiau imdami gauna daug pigiau.

Pulki bekernia.

Graži, patogioj, šviesioj apylinkėj parsiduoda bekernios biznis. Gera vieta, tirstai apgyventa lietuviais ir lenkais. Parjūdu dēlto, kad privatiški reikalai privertė. Didžiausia ir daugiausiai panaudojama keptuvė, per nedėlią išnaudoja 50 bačkų milty. Atsišaukit į trumpą laiką po adresu:

Mr. J. Górecky,
1320 So Front st. Philadelphia, Pa.

Ar žmonės valdo šią valstiją.

Ar norite kad korporacijos ar politikierėi valdytų?

Mūsų tautiečiai šios didžiosios valstijos su mažu išėmimu darbininkai po žemę arba pabikuose didžiųjų korporacijų kuri s laiks nuo laiko ingauna di lesnes tiesas per republikoniška mašina. Laikas nuo laiko kaip rinkimo dienos, republikoniški

kalbėtojai rodo kokę gerovę republikoniška partija yra suteikus darbininkams ir kandidatas tikrai pildys jų reikalavimus.

Laikas nao laiko po rinkimų kaip republikonas turi urėdą pamatė kad yra apgautais ir užmirštais.

Laikas atėjo. Teisingą žmogų kurs per metus darbuosi dėl repormu yra paskirtas Lincoln ir Demokratai partijos kandidatu ir tikrai išlaimės, jeigu išlaimės žmonės gaus kas jiems prigul.

Šie žmonės yra Lewis Emery Jr., ant gubernatoriaus; Jeremiah S. Black ant pagalbininko gubernatoriaus; William T. Creasy, ant peržiūrėtojo generališko, ir John Green ant sekretoriaus viduriniu reikalu.

Šie žmonės plenuoje pėrmainas šitos valstijos ir jeigu taps išrinkti žmonės ingis savo tiesas.

Pracitėję per metus republikonišką mašiną kuri turė galybę kontrolevo korporacijos; mašina kontrolevo legislatura, legislatura tiesas. Ką darbininkai gali tikėtis gero nuo tokios kombinacijos? Visoms didėms korporacijos reikdavo tik pasakyti „ne“ o tiesos panaikintos dėl labo žmonių, paveisdan apsaugojimas darbininko nuo pavojaus, patraukimas kompanijų ant atsakymo už sužeidima:

Ar žmonės nori tokios valdžios? Jeigu nenorite tai balsuokite už repormos partijos kandidatus, ir gerovė ateis.

Greitai pralobo.

Thales, garsusis grekiškas filiozofas laikė kartą labai svarbią ir idėmią kalbą prieš manija tapti umame laike turingu. Ant šito atsiliepė turtingas žmogus, sakydamas, kad taip kalba visi žmonės, kurie yra negabūs igyti turtus. Tada atsakė Thales, kad jis davadais parodys, jog lengviau yra tapti turtingu negu išmintingu. Jis pradėjo prekystą ir pašventė joje visą laiką, energiją ir savo augštą mokslą. Laikė vienų metų padarė filiozofas daugiau pinigų negu jo konkurentai per visą gyvenimą. „Aš turėjau vieną pagalbininką“, tarė Thales, „juom buvo geras skilvis.“

Užtaigi, kas geidžia būti laimingu gyvenime ir nori pasiekti augščiausį laipsnį turi turėti būtina gerą skilvi, o veinatin's vaistas, kuris palaiko skilvį tvirtu ir sveikų yra Trinerio Amerikoniškasis Eliksyras Karčiojo Vyno. Vaistas padaro gromuliavimą a sakančiu, kraują sveikų ir grynų nervus ir smegenis tvirtas ir pajiegias. Nors Tamista ir gali didziuoti

gera sveikata, visgi turėtum nuolat-ai šitą vyną vartoti, užtai, kad jis padarytas iš geriausių vynvuogių.

Gaunamas aptiekose, arba pas patį fabrikantą, Juozapą Trinerį, 799 So. Ashland ave., Chicago, Ill.,

Žemlapis

LIETUVIŠKAI-LATVIŠKO KRAŠTO.

Didumas 28x30 colių.

Prekė 75 centai.

Gaunamas pas J. J. Paukšį, 224 E. Main st., Plymouth, Pa.

 Geras žiegorelis \$3 98. Da niekad to nebuvo. Atelsim szitą žiegorėlį 14 k: ant pažiuos per C. O. D. \$3 98 turintis gerus vidurius ir dubeltavai sukelintae. Gvarantin-tae ant 20 m., su lengvėliu ir kompasu, niekad os nepajuos. Iiko geras czėsa, o lezrodo ant \$10 sukelnio žiegorėlio, o ne kurie parduoda \$1 po \$10. Jei prisiųsi tuojaus \$3 98 tai duosime dovanų žiedą arba pelį, o žiegorėlį prisiųsim užregistravota.

DYKAI duosim vieną žiegorėlį jei parduosli azezsis. Parasyk kokį nori, vyrleską ar moterleską.

Globe Merchandise Co,
Dept 39, 161 Randolph st, Chicago.

Brangintinas receptas prisiuncziamas dykai silpniems ir nerviszkiems vyrams.

Asz turiu savo nuosavybėje receptą brangintnam valetui, priraszomam garsaus daktaro, kurio asz teiravausi atlankydamas sėonąją szalį. Asz žinau lez patyrimo, kad valetas padirbtas pagal szitą receptą yra ziaulien geriausias silpniems, nerviszkiems ir beavėlkacziams vyrams. Asz žinau dēlto, kad jis man sugrąžino sveikatą po ilgo egrimo suelipnėjimu, nerviszkumu ir abelna nesveikata ir t. t. Asz pirma to lezmėginau specialius ir įvairius valetus bei gydymus be matomo pagerėjimo. Telpgi žinau, kad daugelis kitų, elrguslų ta ar kita liga nuo pereld'rbimo, jannytės paklydimų, praeiz nrlmų ar perdėjimų, kaip nerv'iszkumo, nuobėgty, sunykimo vyrybėe, blogos atminties, sunaikinto gyvumo, stokos ambicijos, szmurknybės, nedrausmo, skaudėjimo strėnose, abelno nos' ekumo ir t. t. kurie raszė man, telpgi lez szgydė, kaip ir asz pati.

Zincodamas, kaip sunku lezszgydyt szioje szalyje, asz uželmaniau pagalbėti kitiems ir kožnam reikalaujancziam tokio valetu paraszulsiam pas mane, asz pasiųsi nuorasą szito recepto ir reikalingsu patarimus užpezėzytame laiszke d. kal. Receptą gali szulsiyti geroje aptiekoje už mažus pinigus. Klausyk mano rodos ir pamėgink, o pamatysi, kad tai geras valetas, nuo kurio busi sveikas, trirtas ir laimingas. Asz už savo patarnavimą reikalauju 50 ct tau pasveikus. Niekuomet asz reikalauju daugiau už szitą mažą sumą ir nereikalauju jos kol tu visiezkal nepašitaisysi, idant paskui geriau galėtum branginti mano patarnavimą tau. Asz nesulczniu nieko apmokestin ir neturiu jokio sumislo lezgauti pinigų ar parduoti valetą, kurto tu nereikalauji, o jei tu rasi mane netelisingu, tai tiesiog gali mane apekelbti per szitą laikraztį.

Itaszys sziaulien, kadangi szita žinia gal neatselkartos daugiau. Atmint, kad gausi receptą ir visus patarimus dykal ir tu nereikalauji man szy-eti 50 ct kol nepasaveikel. Adresas:

C. Bentson, P. B. Box 655, Chicago, Ill.

Puikiasias dirbėjas laikrėdzių Isidor Glou.

Parduoda laikrodzius sieninius ir kieszinius yrleskus ir moterleskus, žiedus, branzoletas, pilkas ir visokius auksinius daigtus, telpgi užel ma jų taizymu. Viskas už pigiausiaipreka.

102 Main st. Plymouth, Pa